

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการรายงานของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับมูลค่าของการค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา ปี 2558 มีมูลค่าการค้ารวมประมาณ 124,313 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2554 เฉลี่ยร้อยละ 18.3 ต่อปีมีมูลค่าการส่งออกสูงประมาณ 104,504 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 8.0 โดยเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นสินค้าส่งออกอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ยานพาหนะอื่นๆ และส่วนประกอบ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เนื่องจากสินค้าไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในตลาดกัมพูชา ดังนั้นชาวกัมพูชาจึงนิยมใช้สินค้าไทยและนำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของกัมพูชา นอกจากนั้นกัมพูชามีความต้องการรถยนต์เพิ่มสูงขึ้น จึงส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยานยนต์จากประเทศไทยสูงขึ้นตามไปด้วย สำหรับการนำเข้ามายังประเทศไทย ในปี 2558 มีมูลค่าการนำเข้าประมาณ 19,809 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ประมาณร้อยละ 11.7 โดยผักและของปรุงแต่งจากผักเป็นสินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงที่สุด โดยมีมูลค่า 5,630 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 28.4 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 171.6 รองลงมา ได้แก่ เครื่องรับส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง (โทรศัพท์ วิทยุ โทรศัพท์ อุปกรณ์) ลวดและสายเคเบิลที่หุ้มฉนวน และอะลูมิเนียม ผลิตภัณฑ์มูลค่าการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาเติบโตขึ้นเนื่องจากสภาพเส้นทางคมนาคมที่ดีขึ้น และความสัมพันธ์ของประชาชนตามแนวชายแดนทั้ง 2 ประเทศยังเป็นไปด้วยดี แม้ว่าที่ผ่านมามีปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศอยู่บ้าง ในปี 2558 ไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนกับกัมพูชา 84,694 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 7.2

จากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันที่มีเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นโยบายการเมืองและการค้าระหว่างประเทศทำให้การแข่งขันทางการค้าและการลงทุนมีสูงขึ้นมาก เนื่องจากหลายๆ ประเทศทางการค้าพยายามลดแรงกดดันทางการค้าระหว่างประเทศลง การกำหนดนโยบายการค้าเสรีและการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจทำให้กลุ่มการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ไทยเกิดปัญหาและอุปสรรคในเชิงการค้าด้านการแข่งขันและการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ SMEs และผลที่จะตามมาอาจก่อให้เกิดความไม่ยั่งยืนหรือล้มละลายในธุรกิจของตนเองได้ หากผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ไม่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจเพียงพอโดยเฉพาะศักยภาพทางการเงินในด้านการลงทุนได้แก่การลงทุนในทรัพย์สินจากเงินลงทุนของตนเองและการกู้ยืมที่มีผลต่อความเสี่ยงในการคืนทุนและการคืนผลตอบแทน (ดอกเบี้ย)จากการลงทุนของเจ้าของเงินได้

จากความสำเร็จเปรียบดุลการค้าระหว่างการค้าชายแดนของภาคตะวันออก และการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการสร้างธุรกิจให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน รวมถึงประเด็นสำคัญอีกประการคือการลงทุนในธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs ก่อให้เกิดการสร้างงาน สินค้า และการจ้างแรงงานทำให้ระบบเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยมีการหมุนเวียนและสร้างรายได้สูง ซึ่งประเทศไทยมีการประกอบธุรกิจในลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ

SMEs มีถึงร้อยละ 99 ที่สร้างมูลค่าแก่ระบบเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรศึกษาวิจัยในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs คือบทบาทการเงินการลงทุน และความเสี่ยงในการลงทุนของธุรกิจ SMEs เป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตการค้าชายแดนภาคตะวันออกและสะท้อนถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาความเสี่ยงทางเศรษฐกิจโดยรวมของเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยที่มาของปัญหาและบทบาทที่สำคัญของธุรกิจ SMEs จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญในการศึกษาวิเคราะห์และวิจัยถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ที่เป็นตัวแปรที่สำคัญในการสามารถสะท้อนถึงแนวทางแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs

ดังนั้น เป็นเหตุผลการศึกษาวิจัยความเสี่ยงด้านการลงทุนมีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาความชัดเจนในปัจจุบันที่เป็นผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs อย่างแท้จริงและเพื่อให้สะท้อนความเป็นจริงอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนาประเทศจึงเห็นสมควรให้เกิดการศึกษาวิจัยในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรีดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การลงทุนและแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงการจัดสรรเงินทุนที่ลงทุนในทรัพย์สินที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์และประเมินแนวทางในการจัดการความเสี่ยงด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี ในการสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ที่มีผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
4. เพื่อศึกษาถึงความเสี่ยงด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี ซึ่งสามารถกำหนดให้เป็นดัชนีชี้วัดสำคัญที่เป็นผลกระทบต่อศักยภาพธุรกิจ SMEs ที่มีผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความเสี่ยงทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ความสัมพันธ์ของรายการทางการเงินที่เป็นปัญหาทางด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ได้แก่รายการสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หนี้สินระยะยาว เงินทุนของผู้ประกอบการ การการขายและรายได้ และกำไรสุทธิ เป็นต้น ด้วยความต่อเนื่องจากการวิจัยปี 2559
 - 1.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบรายการทางการเงินที่เป็นการลงทุนของธุรกิจ SMEs ด้วยความต่อเนื่องจากการวิจัยปี 2559
 - 1.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเงินทุนธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี ที่มีผลกระทบต่อศักยภาพธุรกิจ SMEs และมีผลต่อความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยความต่อเนื่องจากการวิจัยปี 2559

2.1 ผู้ประกอบการ ณ บริเวณ

1) จุดผ่านแดนถาวร ได้แก่

(1) บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เขตติดต่อ ปอยเปต อำเภอโอโธรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(2) บ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เขตติดต่อ บ้านคลองจะกร้อม อำเภอไพลิน จังหวัดพระตะบอง

2) จุดผ่อนปรน ได้แก่

(1) บ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว – บ้านบึงตะกวน จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(2) บ้านหนองปรือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว – บ้านมาลัย จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(3) บ้านเขาดิน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว – พนมไเด (บ้านกิโโล 13) จังหวัดพระตะบอง

(4) บ้านซบตารี อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี–บ้านโกล้ำตวน อำเภอกร็อมเรียง จังหวัดพระตะบอง

(5) บ้านบึงชนากลาง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี – บ้านสวายเวง จังหวัดพระตะบอง

(6) บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี–บ้านสังกะสี อำเภอกร็อมเรียง จังหวัดพระตะบอง

3) จุดผ่อนปรนอื่น ๆ ตามแนวชายแดน ที่ประชาชนมีการติดต่อซื้อขายระหว่างหมู่บ้าน

(1) บ้านหนองหญ้าแก้ว กิ่งอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว – บ้านตำบลมุย อำเภอสวายเจก จังหวัดบันเตียเมียนเจย

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระต่อเนื่องจากการวิจัยปี 2559 คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเงินทุนของธุรกิจ SMEs ได้แก่

(1) รายการสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

(2) หนี้สินระยะยาว

(3) เงินทุนของผู้ประกอบการ

(4) การขายและรายได้

(5) กำไรจากการดำเนินงาน

(6) กำไรสุทธิ

(7) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

3.2 ตัวแปรตาม คือ

(1) ความมีประสิทธิภาพการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี

(2) ความมีศักยภาพทางการเงินของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี

(3) ผลต่อความเสี่ยงทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

1 รูปแบบการวิจัย มีวิธีการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การสำรวจเอกสาร การรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

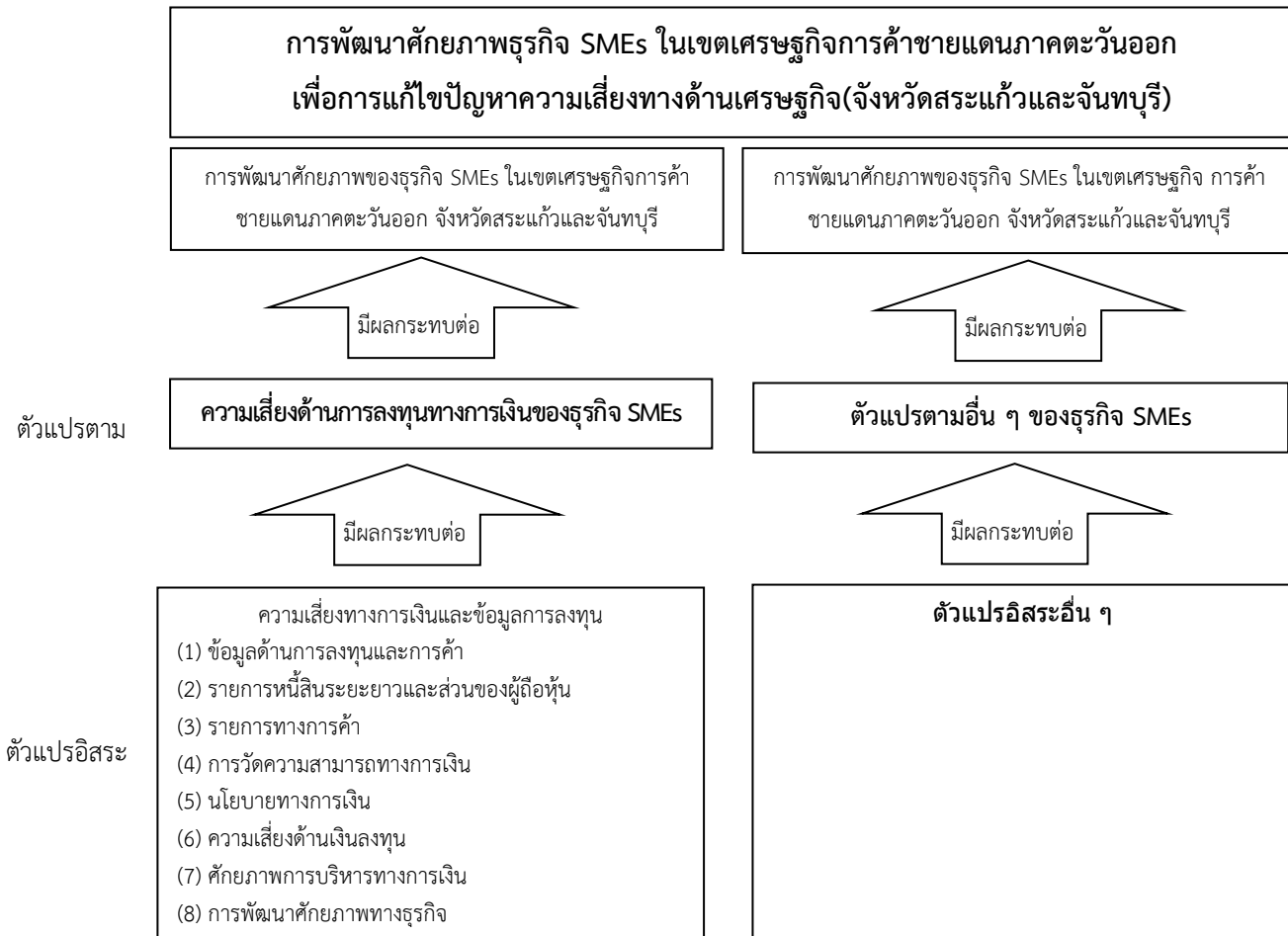
2) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มโดยการจัดกิจกรรมกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ การหาข้อมูลผู้ประกอบการ SMEs การค้าชายแดนไทย-กัมพูชาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบเฉพาะเจาะจงจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หอการค้าจังหวัด พณิชยจังหวัด ด้านข้อมูลการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา และกรมการค้าภายในของจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี เป็นต้น กลุ่มตัวอย่าง 2 จังหวัด จำนวน 740 คนที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ณ เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าและการเมืองระหว่างประเทศและผลกระทบของผู้ประกอบการ SMEs และการศึกษาเกี่ยวกับประกอบกับการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลการบริหารจัดการด้านการลงทุนทางการเงิน ได้แก่ ข้อมูลด้านการลงทุนและการค้า รายการหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้น รายการทางการค้า การวัดความสามารถทางการเงิน นโยบายทางการเงิน ความเสี่ยงด้านเงินลงทุน ศักยภาพการบริหารทางการเงิน และการพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจ เพื่อการศึกษาวิจัยและชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินของธุรกิจ SMEs ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี ดังกรอบแนวคิดในภาพ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การลงทุนทางการเงินชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินของธุรกิจ SMEs ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคม และชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.1.1 ได้ดัชนีชี้วัดการความเสี่ยงลงทุนของธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.1.2 ได้ต้นแบบการประเมินและการพยากรณ์ความเสี่ยงการลงทุนของธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.1.3 ได้ดัชนีชี้วัดความมีศักยภาพการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.1.4 ได้ตัวชี้วัดของสัญญาณเตือนความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.2 หน่วยงานที่สามารถนำผลงานไปใช้ประโยชน์

1.2.1 องค์กรธุรกิจ SMEs

1.2.2 กลุ่มธุรกิจ SMEs

1.2.3 ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ผลสำเร็จอยู่ในขั้น P คือ

- 1) ได้ดัชนีชี้วัดการลงทุนที่มีค่ามาตรฐานของธุรกิจ SMEs
- 2) ได้ต้นแบบการประเมินและการพยากรณ์ความเสี่ยงการลงทุนของธุรกิจ SMEs
- 3) ได้ดัชนีชี้วัดความมีศักยภาพการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs
- 4) ได้ตัวชี้วัดของสัญญาณเตือนความเสี่ยงการลงทุนธุรกิจ SMEs

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

SMEs หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

เงินทุน คือ รายการทางการเงินของหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง การที่ผลตอบแทนจริงที่ได้รับจากการลงทุนเบี่ยงเบนหรือแตกต่างไปจากผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนคาดหวังไว้ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ถือว่าเป็นความเสี่ยง

ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท อันเป็นเหตุให้ผู้ลงทุนต้องสูญเสียรายได้หรือเงิน ลงทุน ประกอบด้วยความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการและความเสี่ยงในระดับอุตสาหกรรม

ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial risks) หมายถึง ความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ในอนาคต อันเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมทางการเงินขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ ผลตอบแทน และมูลค่าของกิจการ

ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความเสี่ยงที่มีผลกระทบทางด้านธุรกิจอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของสังคมในพื้นที่นั้นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่าง ๆ ได้รับผลกระทบต่อความล้มเหลวและเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งความเสี่ยงนั้นได้แก่ อัตราดอกเบี้ยสูง ค่าแรงงานสูง ต้นทุนสินค้าสูง การแข่งขันทางธุรกิจสูง การลดการบริโภคของผู้บริโภค นโยบายภาครัฐด้านภาษีและการเงิน เป็นต้น

ศักยภาพของธุรกิจ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาและการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจในด้านการเติบโตและการขยายกิจการ การเพิ่มยอดขายสินค้า การสร้างเติบโตในการสร้างรายได้ การปรับตัวทางธุรกิจเพื่อการสร้างรายได้เปรียบด้านการแข่งขันทางการค้า และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจตนเอง